

MARCIN KOŚKA *

Towarzystwo Wiedzy Obronnej, Warszawa, Polska

AKTYWACJA SIŁ ZBROJNYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ DO WSPARCIA STRAŻY GRANICZNEJ W PRZECIWDZIAŁANIU ZAGROŻENIOM POWSTAŁYM NA SKUTEK UŻYCIA OBIEKTU PŁYWAJĄCEGO JAKO ŚRODKA ATAKU TERRORYSTYCZNEGO NA POLSKICH OBSZARACH MORSKICH

**ACTIVATION OF THE ARMED FORCES OF THE REPUBLIC OF POLAND TO SUPPORT THE BORDER
GUARD IN ACTION AGAINST THE THREATS ARISING FROM THE USE OF A FLOATING OBJECT AS A
MEANS OF A TERRORIST ATTACK IN POLISH MARITIME AREAS**

ABSTRAKT: Artykuł jest sprawozdaniem z badań mających na celu weryfikację sposobu aktywacji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP) do wsparcia Straży Granicznej (SG) w działaniach mających na celu przeciwstawienie się zagrożeniom dla statków i portów powstałym na skutek użycia statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego. Kryterium weryfikacji aktywacji sił zbrojnych jest czas. Powyższe ma umożliwić znalezienie słabych punktów aktywacji, które autor stara się wyeliminować proponując usprawnienia w tym względzie. Zaproponowane zmiany mają umożliwić SZ RP przeciwstawienie się zamachowi terrorystycznemu na porty oraz statki znajdujące się na obszarach morskich będących pod jurysdykcją RP.

SŁOWA KLUCZOWE: Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Straż Graniczna, terroryzm, działania antyterrorystyczne na morzu, jurysdykcja na obszarach morskich

ABSTRACT: The article is a research report for verifying the method of activating the Armed Forces of the Republic of Poland (Polish Armed Forces) to support the Border Guard (SG) in activities aimed at countering threats to ships and ports resulting from the use of a ship or another floating object as a means of a terrorist attack. The criterion for verifying the activation of the armed forces is time. The above allows identifying weak activation points which the

* dr inż. Marcin Kośka, Society of Defence Knowledge, Warsaw, Poland

 <https://orcid.org/0000-0003-0672-2330> [email: marcinkoska@gmail.com](mailto:marcinkoska@gmail.com)

Copyright (c) 2020 Marcin Kośka. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License

author tries to eliminate by suggesting improvements. The changes suggested are to enable the Polish Armed Forces to counter the terrorist attack on ports and ships located in maritime areas under the jurisdiction of the Republic of Poland.

KEYWORDS: Armed Forces of the Republic of Poland, Border Guard, terrorism, anti-terrorist activities at sea, jurisdiction in maritime areas

WPROWADZENIE

Straż Graniczna (SG) jest formacją utworzoną do ochrony granic Rzeczypospolitej Polskiej (RP). Swoje działania prowadzi zarówno na lądzie jak i na morzu. Jednym z jej głównych zadań jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej oraz porządku publicznego w strefie nadgranicznej jak również w zasięgu przejścia granicznego. Ponadto, współdziała z innymi organami i służbami w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym¹.

Biorąc pod uwagę specyfikę terroryzmu, w szczególności sianie terroru i wywołanie strachu, terroryści za cel mogą obrać obiekty, na które zamach wywoła spektakularne następstwa². Obiekty tego typu znajdują się pod jurysdykcją RP i zlokalizowane są m.in. na obszarach morskich. Zaliczyć do nich możemy porty morskie np. gazoport w Świnoujściu czy naftoport w Gdańsku, jak również statki poruszające się po polskich obszarach morskich. Atak na wyżej wymienione cele będzie miał negatywny wpływ m.in. na bezpieczeństwo energetyczne, ekologiczne czy też ekonomiczne, nie wspominając o bezpieczeństwie powszechnym.

Jeśli chodzi o negatywne konsekwencje dla bezpieczeństwa energetycznego, atak np. na gazoport w Świnoujściu może utrudnić lub uniemożliwić import gazu drogą morską. Należy podkreślić, że przywóz LNG do Polski w 2018 roku wyniósł 17,6 % całkowitego przywozu (14,6 % całkowitego zużycia) i jest o 58 % większy niż w roku 2017. W sumie w 2018 roku, terminal w Świnoujściu odebrał 23 dostawy, a rok wcześniej o 11 mniej³.

W kwestii bezpieczeństwa ekologicznego, ewentualny zamach na statek transportujący ropę naftową może spowodować m.in. zanieczyszczenie wody, a co z tym związane, zagrożenie życia i zdrowia ludzi, śmierć wielu gatunków roślin oraz ryb. Powyższe będzie miało negatywne

¹ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 1990 r. Nr 78 poz. 462 z późn. zm.), art. 1 ust. 2 pkt. 5 i 5d.

² *Vide*: atak z dnia 11.09.2001 r. na World Trade Center (Światowe Centrum Handlu) w Nowym Jorku (USA).

³ *Sprawozdanie z wyników monitorowania bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych za okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r.*, Ministerstwo Energii, Warszawa 2019, s. 16, 18 i 26.

konsekwencje zarówno dla rybołówstwa jak i dla turystyki⁴, a tym samym wpłynie negatywnie na bezpieczeństwo ekonomiczne kraju. Pozostając w temacie bezpieczeństwa ekonomicznego, atak terrorystyczny na polskich obszarach morskich może spowodować wzrost kosztów transportu morskiego będącego elementem wpływającym na rozwój gospodarczy. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w 2018 roku w stosunku do 2017 roku nastąpił wzrost liczby statków morskiej i przybrzeżnej floty transportowej (z 94 do 97⁵). Zaobserwowano również prawie 11 % wzrost ładunków przetransportowanych z wykorzystaniem morskiej floty przez polskich przewoźników. W 2018 roku przewieźli oni 9148,7 tys. ton ładunków. Podkreślenia wymaga fakt, że do polskich portów zawijają również jednostki, których właścicielami lub współwłaścicielami nie są armatorzy z nad Wisły. Uwzględniając ogół transportu towarów drogą morską, w roku 2018 w stosunku do roku 2017 odnotowano prawie 18 % wzrost liczby załadowywanych i rozładowywanych towarów na statki w polskich portach. Obroty towarów wyniosły 92 mln ton⁶.

Mając na uwadze m.in. negatywne skutki przestępstw o charakterze terrorystycznym na morzu, polski ustawodawca powołał organ w postaci SG (jak już wcześniej wspomniano). Powyższa służba została legitymizowana do zareagowania w pierwszej kolejności na zagrożenie ze strony obiektu pływającego opanowanego przez terrorystów. Ponadto, wzięto pod uwagę wystąpienie takiego zagrożenia terrorystycznego, do przeciwdziałania któremu SG nie ma wystarczających środków. W związku z czym w dokumentach formalno-prawnych uwzględniono możliwość wsparcia m.in. ze strony sił zbrojnych.

Sposób aktywacji SZ RP do przeciwstawienia się zagrożeniom powstałym na skutek użycia obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego na polskich obszarach morskich regulują dwa zasadnicze dokumenty. Pierwszym jest ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 1990 Nr 78 poz. 462). Drugim jest akt wykonawczy do powyższej ustawy w postaci rozporządzenia rady ministrów w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1139). Niemniej jednak, dotychczas na polskich obszarach morskich nie użyto obiektu pływającego jako środka ataku

⁴ Zarówno rybołówstwo jak i turystyka stanowią gałęzie gospodarki.

⁵ Jednostki pływające stanowiące własność lub współwłasność polskich armatorów i operatorów.

⁶ *Gospodarka morską w Polsce w 2018 r.*, Urząd Statystyczny w Szczecinie Ośrodek Statystyki Morskiej, Szczecin 2019, s. 1, 2 i 4, https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5511/7/16/1/gospodarka_morska_w_polsce_w_2018_roku.pdf [14.11.2019].

terrorystycznego, a co za tym idzie nie były aktywowane Siły Zbrojne RP do przeciwstawienia się rzeczywistemu zagrożeniu na podstawie przepisów ujętych w dokumentach wymienionych w niniejszej publikacji. W związku z powyższym nie zweryfikowano w realnych działaniach słuszności przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań.

W niniejszym opracowaniu przedstawiono wyniki badań, których celem było zweryfikowanie sposobu aktywacji sił zbrojnych stosując kryterium czasu, a tym samym rozwiązanie problemu sformułowanego w postaci pytania – w jaki sposób aktywować SZ RP, aby na polskich obszarach morskich zapewnić przeciwdziałanie zagrożeniom dla statków i portów ze strony obiektu pływającego stanowiącego środek ataku terrorystycznego? W celu rozwiązania powyższego problemu koniecznym jest sprawdzenie obecnego przebiegu procesu aktywacji SZ RP i określenie jego słabych punktów. Znalezienie słabych punktów umożliwi ich eliminację, a co za tym idzie usprawni aktywację sił zbrojnych zapewniając przeciwdziałanie zagrożeniom dla statków i portów.

JURYSDYKCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM NA POLSKICH OBSZARACH MORSKICH

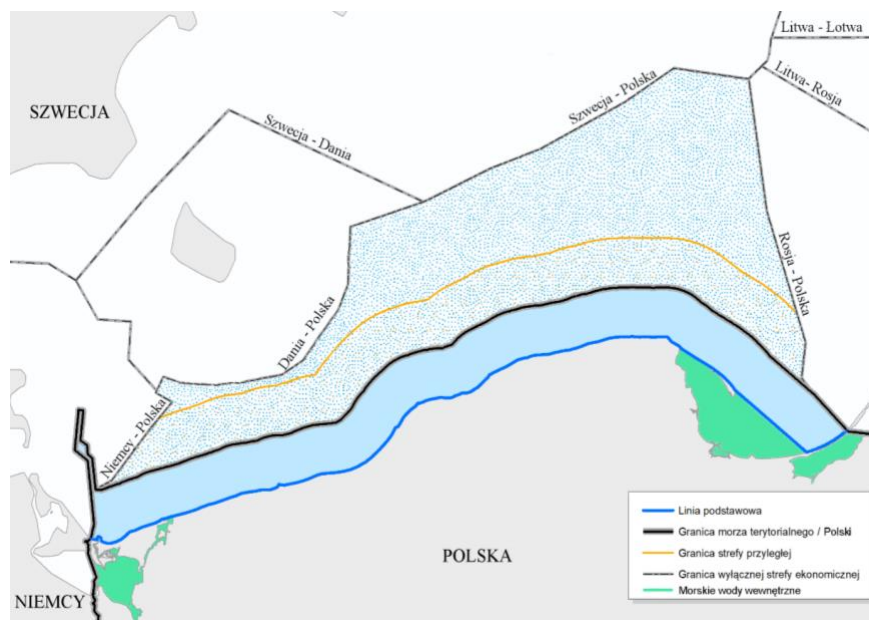
Rozwiązanie problemu przedstawionego w poprzednim podrozdziale wymaga ustalenia uprawnień RP do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym na polskich obszarach morskich. Niemniej jednak, przed określeniem polskiej jurysdykcji na morzu koniecznym jest zidentyfikowanie pojęcia polskie obszary morskie. Wiedza na temat różnic pomiędzy morzem terytorialnym, a strefą przyległą czy wyłączną strefą ekonomiczną pozwala zrozumieć przepisy regulujące działania mające na celu przeciwstawienie się zagrożeniom terrorystycznym. Powyższe unormowania wynikają z prawa międzynarodowego i zostały również odzwierciedlone w polskim prawie.

Polskie obszary morskie zostały określone w ustawie z dnia 21 marca 1991 r. *o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej*. Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1, do polskich obszarów morskich zaliczają się morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne, strefa przyległa oraz wyłączna strefa ekonomiczna (rysunek 1). Ponadto, według ust. 2 powyższego artykułu, zarówno wody wewnętrzne jak i morze terytorialne wchodzi w skład polskiego terytorium. W kwestii morskich wód wewnętrznych, zalicza się do nich „1) część Jeziora Nowowarpieńskiego i część Zalewu Szczecińskiego wraz ze Świną i Dziwną oraz Zalewem Kamieńskim, znajdująca się na wschód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec, oraz rzeka Odra pomiędzy Zalewem Szczecińskim a wodami portu Szczecin; 2) część Zatoki Gdańskiej zamknięta linią podstawową morza terytorialnego; 3) część

Zalewu Wiślanego, znajdująca się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Federacją Rosyjską na tym Zalewie; 4) wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego; 5) wody znajdujące się pomiędzy linią brzegu morskiego ustaloną zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – *Prawo wodne* a linią podstawową morza terytorialnego⁷”. Morze terytorialne, zgodnie z art. 5 ust. 1, to obszar wód morskich, których szerokość wynosi 12 mil morskich i jest liczona od linii podstawowej tego morza⁸. Według ust. 4 ustawy o obszarach morskich, miejsca załadunku, wyładunku oraz kotwiczenia statków (zwane redami) również włączone są do morza terytorialnego nawet jeśli leżą dalej niż 12 mil morskich od linii brzegowej. Z kolei strefa przyległa do morza terytorialnego, według przepisu art. 13a, to obszar o zewnętrznej granicy oddalonej nie więcej niż 24 mile morskie od linii podstawowej. Natomiast wyłączna strefa ekonomiczna, opierając się o art. 15 i 16 ust. 1, zlokalizowana jest na zewnątrz morza terytorialnego i jest do niego przyległa. Zewnętrzne granice strefy określają umowy międzynarodowe⁹.

Rys. 1.

Polskie Obszary Morskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą

⁷ Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 1991 r. Nr 32 poz. 131 z późn. zm.), art. 4.

⁸ 12 mil morskich równe jest 22,224 km.

⁹ Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej..., op. cit., art. 2 ust. 1, art. 5 ust. 1 i 4, art. 13a, art. 15 i 16 ust. 1.

Polską a Królestwem Danii w sprawie rozgraniczenia obszarów morskich na Morzu Bałtyckim, podpisanej w Brukseli dnia 19 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 567) oraz https://www.umgdy.gov.pl/wp-content/uploads/2017/05/zg-obszary_morskie.png [22.11.2020].

Mając jasność odnośnie podziału polskich obszarów morskich można przejść do wyjaśnienia jurysdykcji RP w poszczególnych częściach tych obszarów. Uprawnienia danego kraju do podejmowania działań w stosunku do statków na morzu terytorialnym¹⁰ reguluje zarówno prawo krajowe jak i prawo międzynarodowe. Zgodnie z art. 27 ust. 1 ratyfikowanej przez Polskę Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza sporządzonej w Montego Bay 10 grudnia 1982 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 59 poz. 543), „państwo nadbrzeżne nie powinno wykonywać jurysdykcji karnej na pokładzie obcego statku przepływającego przez morze terytorialne w celu aresztowania jakiejś osoby lub przeprowadzenia dochodzenia w związku z jakimkolwiek przestępstwem popełnionym na pokładzie tego statku podczas jego przepływu, z wyjątkiem następujących przypadków: (a) jeżeli skutki przestępstwa rozciągają się na państwo nadbrzeżne; (b) jeżeli przestępstwo jest tego rodzaju, że zakłóca spokój kraju lub porządek publiczny na morzu terytorialnym; (c) jeżeli kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwraca się do miejscowych organów z prośbą o pomoc; lub (d) jeżeli podjęcie takich działań jest konieczne do zwalczania nielegalnego handlu narkotykami lub substancjami psychotropowymi¹¹”.

W prawie krajowym znajdziemy zapisy tożsame z prawem międzynarodowym¹². Ponadto zostały wskazane organy czuwające nad ich przestrzeganiem jakimi są dowódcy jednostek pływających SG. Realizują oni swoje uprawnienia w imieniu RP, z powodów zbieżnych z powodami ujętymi w międzynarodowym prawie morza. Uprawnienia te zostały określone w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, m.in. w art. 14 ust. 1 - „w przypadku gdy wymagają tego względy obronności państwa lub nienaruszalności granicy państwowej, dowódcy jednostek pływających Straży Granicznej na morskich wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym mają prawo: 1) wezwać statek do zmniejszenia prędkości przepływu, zatrzymania się do kontroli oraz zastosowania się do wskazanego kursu przepływu; 2) zatrzymać statek, sprawdzić dokumenty

¹⁰ W ocenie Kubiaka, Makowskiego oraz Mickiewicza, wody wewnętrzne i morze terytorialne charakteryzują się całkowitą suwerennością państwa nadbrzeżnego. W związku z powyższym przeciwdziałanie przestępstwom m.in. o charakterze terrorystycznym regulują przepisy prawa wewnętrznego. K. Kubiak, A. Makowski, P. Mickiewicz, *Polska wobec zagrożenia terroryzmem morskim*, Trio, Warszawa 2005, s. 153.

¹¹ *Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzona w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r.* (Dz. U. z 2002 r. Nr 59 poz. 543), art. 27 ust. 1.

¹² Przepisy zgodne z prawem międzynarodowym znajdziemy w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. *o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej*.

dotyczące statku i ładunku, wylegitymować załogę statku oraz znajdujących się na nim pasażerów, zbadać ładunek i przeszukać pomieszczenia statku, a także zatrzymać osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa; 3) zmusić statek do zawinięcia do wskazanego portu, jeżeli kapitan nie stosuje się do wydanych poleceń¹³". Uprawnienia dowódców jednostek pływających przysługują w przypadku, gdy statki przepływające przez morze terytorialne m.in. naruszają przepisy dotyczące bezpieczeństwa żeglugi i transportu¹⁴ lub gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie, lub na skutek zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa na jednostce pływającej, jeżeli: „skutki przestępstwa rozciągają się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; przestępstwo narusza spokój lub porządek publiczny na morzu terytorialnym; jest to konieczne do zwalczania nielegalnego handlu środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi; kapitan statku, przedstawiciel dyplomatyczny lub urzędnik konsularny państwa bandery statku zwróci się do właściwych organów polskich o pomoc¹⁵".

Jeżeli chodzi o strefę przyległą, to w prawie międzynarodowym brak jest przesłanek, które uzasadniałyby podjęcie działań w przypadku terroryzmu, czy szeroko rozumianej kwestii bezpieczeństwa¹⁶. Niemniej jednak zgodnie z art. 33 Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, w strefie przyległej państwo nadbrzeżne może wykonywać kontrolę konieczną do „(a) zapobiegania naruszaniu jego ustaw i innych przepisów celnych, skarbowych, imigracyjnych lub sanitarnych na jego terytorium lub morzu terytorialnym; (b) karania naruszeń takich ustaw i innych przepisów, dokonanych na jego terytorium lub morzu terytorialnym¹⁷". W prawie krajowym tożsame zapisy znajdują się w art. 13b ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej. Zgodnie z powyższym przepisem, w strefie przyległej Polska ma prawo do „1) zapobiegania naruszaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej polskich przepisów celnych, skarbowych, dotyczących nielegalnej imigracji i sanitarnych; 2) ścigania, zatrzymywania i karania sprawców naruszeń przepisów, o których mowa w pkt 1, jeżeli: a) miały one miejsce na terytorium lądowym, morskich wodach wewnętrznych, albo morzu terytorialnym Rzeczypospolitej Polskiej albo b) obowiązek ścigania, zatrzymania i karania sprawców wynika z prawa Unii Europejskiej lub umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną¹⁸".

¹³ Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej..., op. cit., art. 14 ust. 1.

¹⁴ Ibidem, art. 14 ust. 2 pkt. 8.

¹⁵ Ibidem, art. 15.

¹⁶ B. W. Fieducik, *Terroryzm morski w świetle międzynarodowego prawa karnego – rozprawa doktorska*, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2013, s. 129.

¹⁷ *Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza ...* op. cit., art. 33 ust. 1.

¹⁸ Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej..., op. cit., art. 13b.

Rozważając uprawnienia w wyłącznej strefie ekonomicznej, to za Krzysztofem Kubiakiem, Andrzejem Makowskim oraz Piotrem Mickiewiczem należy zaznaczyć, że prawa Polski w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym mają tam charakter funkcjonalny, a nie terytorialny. Państwo nadbrzeżne sprawuje w niej prawa suwerenne, jednak równolegle współistnieją prawa państw trzecich (art. 58, oraz od 88 do 115 - *Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza*)¹⁹. W kwestii przeciwdziałania terroryzmowi, Polska może wykorzystać uprawnienia wynikające z *Konwencji w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej, sporządzonej w Rzymie dnia 10 marca 1988 r.* (zwana Konwencją Rzymską). Zgodnie z przepisami wyżej wymienionego dokumentu, działania mogą być podjęte w stosunku do osoby popełniającej przestępstwo, usiłującej je popełnić, namawiającej do popełnienia przestępstwa lub w jakikolwiek sposób współdziałającej z osobą popełniającą przestępstwo polegające na bezprawnym i umyślnym²⁰:

- a. zajęciu statku lub przejęciu nad nim kontroli przy użyciu siły lub groźby jej użycia lub za pomocą wszelkiej innej formy zastraszenia;
- b. dokonaniu aktu przemocy przeciwko osobie znajdującej się na statku, jeżeli działanie to może zagrażać bezpiecznej żegludze tego statku;
- c. niszczeniu statku albo powodowaniu uszkodzenia statku lub jego ładunku, jeżeli działanie to może zagrażać bezpiecznej żegludze tego statku;
- d. umieszczeniu, lub powodowaniu umieszczenia na statku, za pomocą jakichkolwiek środków, urządzenia lub substancji, która może zniszczyć ten statek lub spowodować jego uszkodzenie lub znajdującego się na nim ładunku, powodując przez to zagrożenie lub możliwość zagrożenia dla bezpiecznej żeglugi tego statku;
- e. niszczeniu albo w sposób poważny uszkodzaniu morskiego urządzenia nawigacyjnego, albo w poważny sposób przeszkadzaniu w ich obsłudze, jeżeli działanie takie może zagrażać bezpiecznej żegludze statku;
- f. przekazaniu informacji, o których wie, że są fałszywe, powodując w ten sposób zagrożenie dla bezpiecznej żeglugi statku;
- g. ranieniu albo zabiciu innej osoby w związku z popełnieniem lub próbą popełnienia jakiegokolwiek przestępstwa wymienionego w punktach od (a) do (f).

¹⁹ K. Kubiak, A. Makowski, P. Mickiewicz, *Polska wobec zagrożenia terroryzmem morskim...*, op. cit., s. 154.

²⁰ Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej sporządzonej w Rzymie dnia 10 marca 1988 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 129 poz. 635), art. 3.

Zaznaczyć należy, że przestępstwo popełnia również osoba, która „grozi, stawiając warunki lub nie stawiając warunków, jakie są przewidziane w prawie wewnętrznym, w celu zmuszenia osoby fizycznej lub prawnej do dokonania lub powstrzymania się od dokonania określonego czynu, że popełni jakiegokolwiek przestępstwo wyszczególnione w ustępie 1 punkty (b), (c) i (e), jeżeli groźba taka naraża bezpieczną żeglugę danego statku²¹”.

Przestępstwa wymienione w art. 3 Konwencji Rzymskiej obejmują swoim znaczeniem działania terrorystów na obszarze wyłącznej strefy ekonomicznej, polegające na użyciu statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku. Trzeba jednak pamiętać, że Polska nie może powołać się na powyższą konwencję w przypadku, gdy ma do czynienia z okrętem wojennym lub statkiem należącym, bądź eksploatowanym przez inne państwo jako wojskowa jednostka pomocnicza czy przez organy celne tego kraju bądź policję²². Ponadto konwencja nie ma zastosowania do statku wycofanego z żeglugi lub nieeksploatowanego (na uwięzi). Podkreślić również trzeba, że przepisy konwencji nie mogą naruszyć immunitetu okrętów wojennych i innych statków państwowych eksploatowanych w celach niehandlowych²³.

W dniu 10 marca 1988 roku w Rzymie został sporządzony Protokół *w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym*²⁴, którego zapisy mogą być wykorzystane przez Polskę do przeciwdziałania zagrożeniom, powstałym na skutek użycia statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego. Protokół został sporządzony w sytuacji, gdy zagrożone mogą być stałe platformy wiertnicze, rozumiane jako sztuczne wyspy, instalacje lub urządzenia na stałe związane z dnem morskim w celu badania lub eksploatacji zasobów morskich lub w innych celach gospodarczych²⁵.

W sytuacji, gdy obiekt pływający opanowany przez terrorystów podejmie próbę ucieczki z polskich obszarów morskich, Konwencja Narodów Zjednoczonych z Montego Bay daje prawo do

²¹ *Ibidem*.

²² W przypadku działań o charakterze terrorystycznym prowadzonych przez jednostki będące służbą innego państwa, Polska ma prawo do samoobrony na mocy art. 51 *Karty Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych* (Dz. U. z 1947 r. Nr 23 poz. 90). Ponadto, o prawie do samoobrony również mowa w art. 25 *Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza*.

²³ *Ibidem*, art. 2.

²⁴ Polski szelf kontynentalny w rozumieniu art. 76 *Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza*, pokrywa się zasadniczo z obszarem wyłącznej strefy ekonomicznej - B. W. Fieducik, *Terroryzm morski w świetle międzynarodowego prawa karnego...*, *op. cit.*, s. 133.

²⁵ Protokół w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym sporządzony w Rzymie dnia 10 marca 1988 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 22 poz. 211), art. 2.

podjęcia pościgu²⁶. Pościg powinien być nieprzerwany i może być kontynuowany do morza terytorialnego innego państwa. Pościg może być realizowany przez okręty lub samoloty Sił Zbrojnych RP lub przez inne jednostki pływające lub statki powietrzne będące w służbie rządowej, które są zarazem upoważnione do wykonywania tego typu zadań²⁷.

Podsumowując, zgodnie z prawem narodowym, RP a co za tym idzie jej służby, uprawnione są do podejmowania działań przeciwko zagrożeniom o charakterze terrorystycznym na polskich obszarach morskich. Jednym z nich jest użycie statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego na statki lub porty.

AKTYWACJA SZ RP DO WSPARCIA SG ZGODNIE Z AKTAMI NORMATYWNYMI

W celu rozwiązania problemu sformułowanego w postaci pytania - W jaki sposób aktywować SZ RP, aby na polskich obszarach morskich zapewnić przeciwdziałanie zagrożeniom dla statków i portów ze strony obiektu pływającego stanowiącego środek ataku terrorystycznego? - należy poznać sposób w jaki realizowana jest obecnie aktywacja. W związku z powyższym w niniejszej części zostaną zaprezentowane wyniki badań nad aktami normatywnymi regulującymi aktywację SZ RP do działań mających na celu przeciwstawienie się zagrożeniom dla statków i portów powstałym na skutek użycia statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego.

Zasadniczymi aktami prawnymi regulującymi aktywację sił zbrojnych do wsparcia Straży Granicznej jest Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2008 r. Nr 171 poz. 1055 z późn. zm.)²⁸ oraz akt wykonawczy do tej ustawy jakim jest Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1139)²⁹.

Ustawa w art. 27. ust. 1 określa przypadek, w jakim zostaną użyte siły zbrojne. Zgodnie z powyższym przepisem, Minister Obrony Narodowej (MON) może zdecydować o zastosowaniu na polskich obszarach morskich niezbędnych środków, włącznie z zatopieniem statku lub obiektu pływającego, który stanowi środek ataku terrorystycznego. Wydanie decyzji przez MON ma na celu

²⁶ Uprawnienia dla SG w zakresie pościgu regulują m.in. przepisy Ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 1990 r. Nr 78 poz. 462 z późn. zm.), art. 16, 17 i 25.

²⁷ *Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza...*, *op. cit.*, art. 111 ust. 1, 3, 5.

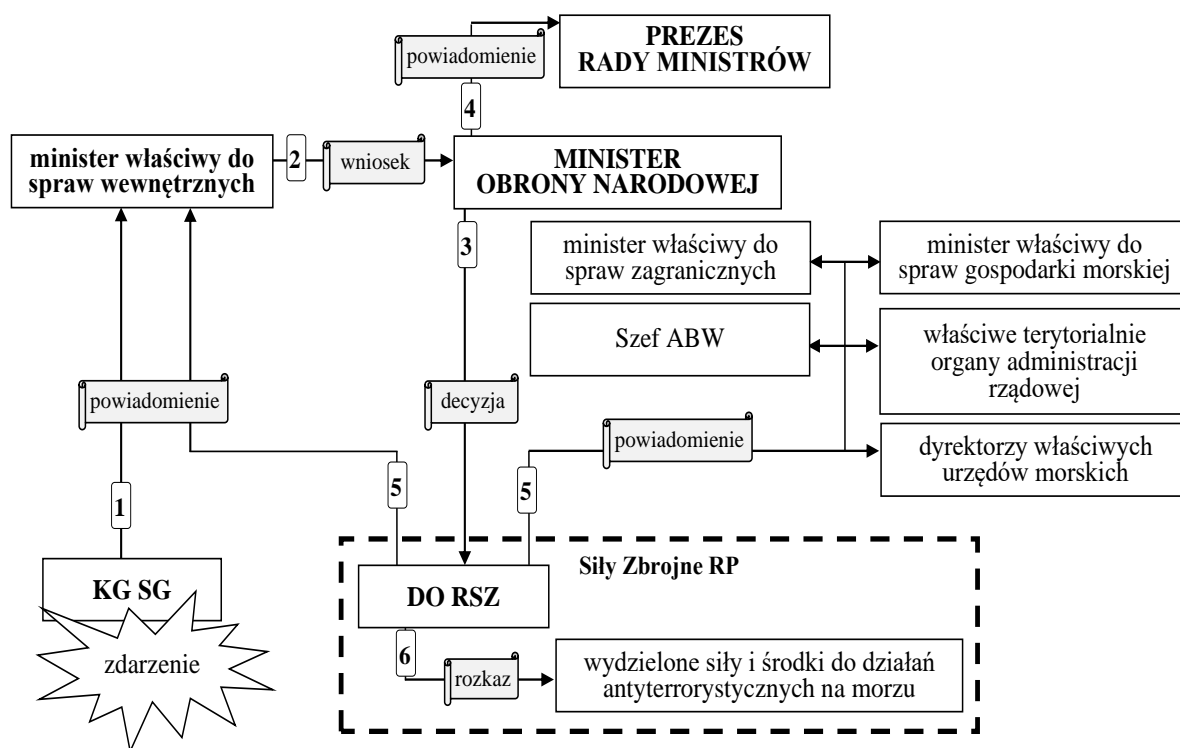
²⁸ Zwana dalej ustawą.

²⁹ Zwane dalej rozporządzeniem.

zapobieżenie, ograniczenie lub usunięcie poważnego i bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego statkom obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego. Warunkiem podjęcia przez SZ RP działań na polskich obszarach morskich jest wystąpienie takiego zagrożenia ze strony terrorystów, do przeciwstawienia któremu siły i środki Straży Granicznej przewidziane w Ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające³⁰.

Rys. 2.

Aktywacja Sił Zbrojnych RP do działań antyterrorystycznych

Źródło: Opracowanie własne.

Ustawowy przepis wymieniony w poprzednim akapicie daje możliwość użycia sił zbrojnych przez MON, niemniej jednak nie precyzuje sposobu ich aktywacji w przeciwieństwie do przepisów Rozporządzenia. Zgodnie z nim, MON wydaje decyzję na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który zawiadamiany jest przez Komendanta Głównego Straży Granicznej, że SG

³⁰ Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2008 r. Nr 171 poz. 1005 z późn. zm.), art. 27 ust. 1.

wyczerpała środki³¹ przewidziane w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o *Straży Granicznej*. O wydaniu powyższego dokumentu, MON natychmiast powiadamia Prezesa Rady Ministrów³².

MON swoją decyzją podporządkowuje Dowódcy Operacyjnemu Rodzajów Sił Zbrojnych (DO RSZ) siły i środki resortu obrony narodowej niezbędne do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym na obszarach morskich. Na podstawie decyzji ministra i zgodnie ze swoimi kompetencjami, DO RSZ wydaje rozkaz o stosowaniu niezbędnych (podporządkowanych mu) środków w celu zapobieżenia, ograniczenia lub usunięcia niebezpieczeństwa ze strony obiektu stanowiącego środek ataku terrorystycznego. Ponadto, o decyzji MON jak również o rodzaju, sposobie i czasie stosowania środków podporządkowanych ministrowi, DO RSZ powiadamia ministrów właściwych do spraw wewnętrznych, gospodarki morskiej oraz zagranicznych jak również Szefa ABW, właściwe terytorialnie organy administracji rządowej i dyrektorów właściwych urzędów morskich. Zakres przekazywanych informacji powinien być niezbędny do organizacji współdziałania z elementami chroniącymi obszary morskie RP. Dodatkowo, decyzja MON jest podstawą do organizacji współdziałania z jednostkami pływającymi SG³³.

OCENA AKTYWACJI SZ RP DO WSPARCIA SG

W niniejszej części opracowania zostaną przedstawione wnioski z oceny aktywacji SZ RP do wsparcia SG w działaniach antyterrorystycznych. Celem przeprowadzonej oceny było określenie słabych punktów aktywacji, co w dalszej części pozwoli zaproponować lepsze rozwiązania w porównaniu do obecnie funkcjonujących. Kryterium oceny aktywacji był czas, gdyż jest on jednym z najistotniejszych czynników wpływających na powodzenia działań mających na celu przeciwstawienie się zagrożeniom dla statków i portów powstałym na skutek użycia statku lub innego obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego. W związku z powyższym autor podjął próbę oszacowania czasu niezbędnego do aktywacji SZ RP uznając, że powinien on być krótszy niż czas niezbędny terrorystom na zaatakowanie statków lub portów.

³¹ Uwaga - przepisy ustawy i rozporządzenie nie są tożsame. Po nowelizacji ustawy, przepis ust. 1 art. 27 mówiący o wyczerpaniu środków przewidzianych w ustawie o SG został zmieniony. Na chwilę obecną zapisano, że środki SG mają być niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające. W związku z faktem, że ustawa jest aktem prawnym wyższej rangi niż rozporządzenie, przyjmuje się, że KG SG zawiadamia ministra właściwego do spraw wewnętrznych, gdy środki zawarte w ustawie o SG są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające.

³² Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portom oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku terrorystycznego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1139), § 2 ust. 1.

³³ *Ibidem*, § 3, 4 i 5.

Autor, podejmując się oszacowania czasu, zdaje sobie sprawę z niedoskonałości przeprowadzonych kalkulacji. Trudno jest bowiem przewidzieć wszystkie okoliczności z jakimi można mieć do czynienia w trakcie ataku. Do niektórych czynników mogących wpłynąć na ostateczny wynik można zaliczyć m.in. warunki atmosferyczne, rodzaj statku lub obiektu pływającego stanowiącego środek ataku terrorystycznego czy też lokalizację obiektu atakowanego i atakującego. W związku z powyższym stwierdzenie, że port czy statek zostanie zaatakowany w określonej minucie czy sekundzie byłoby dużym nadużyciem. Niemniej jednak przeprowadzone wyliczenia pozwalają określić skalę czasu w jakiej należy rozpatrywać atak. Wskazać również trzeba, że mimo wszelkich ułomności, oszacowany czas jak i wnioski z tego wypływające mogą umożliwić lepsze przygotowanie się na zagrożenia o charakterze terrorystycznym na obszarach morskich oraz stanowić impuls do badań dla innych naukowców.

Autor założył, że atak na obszarze morskich wód wewnętrznych np. przy pomocy szybkiej łodzi typu RIB³⁴ wypełnionej ładunkami wybuchowymi i zwodowanej z polskiego wybrzeża nie daje zbyt dużych szans na reakcję służbom odpowiedzialnym za przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym. Możliwe, że tak zorganizowany zamach powiedzie się, szczególnie gdy uwzględnimy rozmiary morskich wód wewnętrznych. Odległości portów mogących stać się celem ataku od jednostki pływającej stanowiącej środek ataku terrorystycznego znajdującej się na morskich wodach wewnętrznych są znacznie mniejsze niż w przypadku, gdyby analogiczna jednostka znajdowała się w wyłącznej strefie ekonomicznej. Udaremnienie ataku na morskich wodach wewnętrznych wymagałoby prawdopodobnie wcześniejszego rozpoznania i obserwacji terrorystów. W związku z powyższym z kalkulacji został wykluczony przypadek, gdy jednostka z terrorystami znajduje się na morskich wodach wewnętrznych. Co więcej z kalkulacji wykluczona została również strefa przyległa i wyłączna strefa ekonomiczna. Ponieważ, według założenia autora, podjęcie działań przez SG w stosunku do jednostki stanowiącej środek ataku terrorystycznego, gdy znajduje się ona na krańcu morza terytorialnego jest minimalną odległością³⁵ jaka przypuszczalnie zapewni wystarczająco dużo czasu na aktywację SZ RP i przeciwstawienie się zamachowi. W związku

³⁴ Łódź pontonowa ze sztywnym dnem.

³⁵ Rozważany przypadek wydaje się być bardziej restrykcyjny niż w przypadku pozyskania informacji o zagrożeniu, gdy obiekt z terrorystami znajduje się w strefie przyległej do morza terytorialnego czy wyłącznej strefie ekonomicznej. Ze względu na odległość wyłącznej strefy ekonomicznej do portów można przyjąć, że funkcjonariusze są w stanie zawniczasu przygotować się do samodzielnego odparcia zamachu lub zapoczątkować aktywację sił zbrojnych zanim obiekt wejdzie np. na morze terytorialne.

z czym dla powyższej sytuacji zostały dokonane obliczenia czasu po jakim może zostać zaatakowany port znajdujący się na wybrzeżu³⁶.

Do obliczeń został wykorzystany wzór na prędkość:

$$V = \frac{S}{t}$$

gdzie:

- V jest prędkością obiektu opanowanego przez terrorystów,
- S jest odcinkiem drogi jaki pokona obiekt, aby zaatakować port leżący na wybrzeżu,
- t jest czasem, w którym obiekt stanowiący zagrożenie terrorystyczne pokona dany odcinek drogi.

W celu wyliczenia czasu, w którym terroryści pokonają szerokość morza terytorialnego, aby zaatakować port, należy przekształcić wzór do poniższej postaci:

$$t = \frac{S}{V}$$

Następnie do wzoru podstawić odpowiednie wielkości fizyczne. Droga $[S]$ równa jest 12 mil morskich (Mm), gdyż jest to szerokość morza terytorialnego. Za prędkość $[V]$ przyjęto średnią z prędkości chwilowych różnego rodzaju jednostek pływających głównie po polskich obszarach morskich i wyniosła ona około 12,8 węzła (w.)³⁷.

$$t = \frac{12 \text{ Mm}}{12,8 \text{ w.}}$$

$$t = 0,9375 \text{ h}$$

$$t = 56 \text{ min } 15 \text{ s}$$

Mając na uwadze powyższe wyliczenia należy przyjąć, że terroryści będą potrzebować około godziny do zaatakowania portu od chwili podjęcia decyzji przez SG, że nie jest ona w stanie przeciwstawić się zagrożeniu. Oczywiście, trzeba podkreślić, że są to szacunkowe wyliczenia, bo w zależności od okoliczności czas może się zmniejszyć np. w przypadku, zwiększenia prędkości lub gdy w pobliżu będzie znajdować się jednostka pływająca, która jest celem ataku. Inny przypadek to próba zatrzymania jednostki z terrorystami przez SG nie na 12 mili morskiej, ale np. na 7. Czas może

³⁶ Omawiana sytuacja stanowi również początek aktywacji SZ RP.

³⁷ W dniu 26 listopada 2019 roku w godz. 16:00-17:00, ze strony internetowej *marinetraffic.com* odczytano prędkości chwilowe (w węzłach) jednostek znajdujących się w danej chwili na Morzu Bałtyckim: Stena Vision – 17,1 w., Stena Baltica – 17,5 w., Stena Spirit – 18,2 w., Minerva Tychi – 14,2 w., Eco Green – 14,2 w., Eco Dream – 13,1 w., MSC Gulsun – 18 w., Neuenfelde – 8,8 w., Mintaka 1 – 9,4 w., Wilson Wisła – 10,2 w., Kol 123 – 4,4 w., oraz Hel 102 – 8,7 w. Następnie wyliczono średnią prędkość chwilową z powyższych prędkości chwilowych, która wyniosła $\approx 12,8$ w.

się również wydłużyć³⁸ np. w przypadku, gdy punkt wejścia na morze terytorialne nie będzie oddalony w linii prostej o 12 Mm od atakowanego obiektu lub gdy SG uda się unieruchomić jednostkę z terrorystami.

Wyliczenie czasu na zaatakowanie innego statku jest trudniejsze niż w przypadku portu, ponieważ obiekt atakowany i atakujący mogą znajdować się w ruchu. Ponadto, w przypadku stwierdzenia przez SG, że ma do czynienia z zagrożeniem o charakterze terrorystycznym, informacja o zagrożeniu dla bezpieczeństwa żeglugi zostanie przekazana przez odpowiednie komórki urzędów morskich m.in. do innych załóg statków. Na podstawie powyższych informacji, jednostki pływające powinny unikać poruszania się w obszarze występowania zagrożenia. W przypadku gdy atakowany statek znajduje się na redzie³⁹ portu, można przyjąć, że czas do jego zaatakowania zbliżony jest do czasu niezbędnego do zaatakowania portu.

Możliwych scenariuszy ataku jest znacznie więcej, niemniej jednak celem wyliczeń było określenie skali czasu w jakim należy rozpatrywać aktywację sił zbrojnych. Z przeprowadzonych wyliczeń wiadomo, że czas nie będzie liczony w sekundach czy minutach, a raczej w dziesiątkach minut lub godzinach. Przyjmując wariant mniej optymistyczny należy liczyć się z tym, że aktywacja SZ RP musi przebiec co najwyżej w ciągu kilkudziesięciu minut. W związku z powyższym należy usprawnić aktywację, mając powyższy fakt na względzie.

Rozważając aktywację sił zbrojnych w kontekście przeprowadzonych kalkulacji czasowo-przestrzennych, podkreślenia wymaga fakt, że do jej słabych punktów należy zaliczyć⁴⁰ czynności realizowane przez KG SG, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz Ministra Obrony Narodowej. W przypadku KG SG, jest to przesłanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych zawiadomienia, o tym że środki SG są niewystarczające lub mogą okazać się niewystarczające do przeciwstawienia się zagrożeniu. Jeśli chodzi o ministra właściwego do spraw wewnętrznych, jest to wystąpienie do MON z wnioskiem o podjęcie działań na polskich obszarach morskich. Z kolei w przypadku MON, za słaby punkt należy przyjąć wydanie decyzji o użyciu sił zbrojnych na polskich

³⁸ Nie można wykluczyć przypadku, w którym o obiekcie przejętym przez terrorystów SG dowie się wcześniej od np. służb innych krajów. W takiej sytuacji zdecydować może znacznie wcześniej niż w chwili znalezienia się obiektu na morzu terytorialnym, że jej środki mogą okazać się niewystarczające do przeciwstawienia się zagrożeniu. Minister właściwy do spraw wewnętrznych wystąpi wcześniej z wnioskiem do MON o podjęcie działań przez wojsko. Tym samym siły zbrojne będą mieć wystarczająco dużo czasu na aktywację. W związku z czym, rozpatrywanie powyższego przypadku jest niecelowe.

³⁹ Redą nazywa się „specjalnie wyodrębniony obszar wodny przed wejściem do portu, o niewielkiej głębokości, osłonięty od silnych wiatrów i prądów, przeznaczony do kotwiczenia statków oczekujących na wprowadzenie do portu” - <https://sjp.pl/reda> [12.01.2020].

⁴⁰ Vide rys. 2.

obszarach morskich. Do każdego z przedstawionych w tym akapicie słabych punktów można zaproponować alternatywne, lepsze rozwiązania, które skrócą czas niezbędny do aktywacji SZ RP.

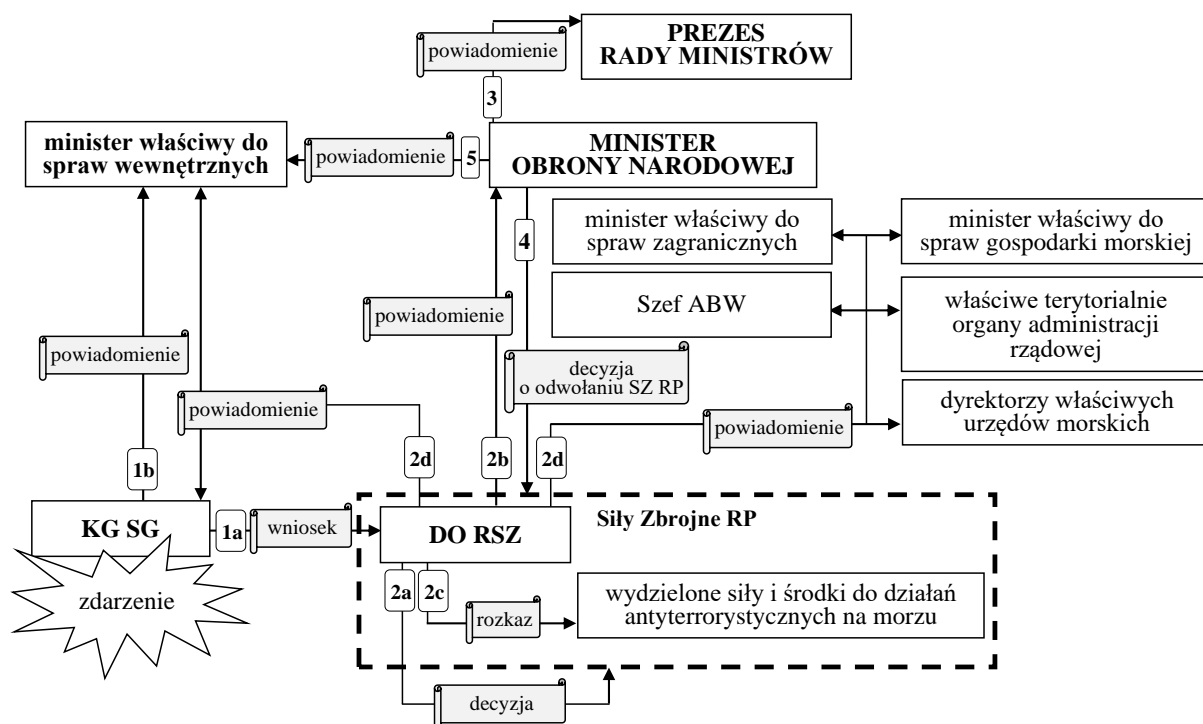
AKTYWACJA SZ RP DO WSPARCIA SG – PROPOZYCJE USPRAWNIENÍ

Rozważając aktywację sił zbrojnych należy zauważyć, że jednym z najistotniejszych elementów wpływających na powodzenie działań jest czas. Jest on niezbędny m.in. na obieg informacji z Oddziału Morskiego SG do Komendy Głównej SG i dalej do ministra właściwego do spraw wewnętrznych o wystąpieniu zagrożenia oraz o potrzebie podjęcia działań przez SZ RP. W ciągu czasu niezbędnego na aktywację musi m.in. zostać sporządzony wniosek do MON o potrzebie podjęcia działań przez siły zbrojne jak również powinna zostać wydana decyzja przez MON. Odpowiednie rozkazy powinni wydać dowódcy rodzajów sił zbrojnych, komendanci lub szefowie komórek zaangażowanych w przeciwdziałanie zagrożeniom terrorystycznym na morzu. Ponadto DO RSZ powinien przestać powiadomienie do odpowiednich elementów zaangażowanych w przeciwdziałanie zagrożeniom na morzu oraz przyjąć w podporządkowanie siły i środki zaangażowane do działań. Należy również zaznaczyć, że odpowiednio przygotowane do prowadzenia działań siły zbrojne powinny znaleźć się w rejonie występowania zagrożeń⁴¹.

⁴¹ W niniejszym opracowaniu nie są rozważane zdolności sił zbrojnych do przemieszczenia, prowadzenia działań itd.

Rys. 3.

Propozycja aktywacji Sił Zbrojnych RP do działań antyterrorystycznych

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowując wszystkie czynności powinny być zrealizowane w ciągu kilkunastu minut. W związku z powyższym należy m.in. do minimum ograniczyć czas niezbędny na obieg informacji i wydanie stosownych dokumentów niezbędnych do podjęcia działań antyterrorystycznych przez siły zbrojne. Jednym ze sposobów by to zrealizować jest skrócenie łańcucha decyzyjnego (rys. 3). W celu osiągnięcia powyższego, Komendant Główny SG musiałby przesać do Dowódcy Operacyjnego RSZ wnioski o potrzebie wsparcia przez SZ RP (linia 1a). Oczywiście, obowiązkiem KG SG byłoby również powiadomienie ministra właściwego do spraw wewnętrznych (linia 1b) o wystąpieniu do DO RSZ z tego typu wnioskiem. Kolejnym krokiem, jest wydanie przez Dowódcę Operacyjnego RSZ w imieniu MON decyzji (linia 2a) o użyciu SZ RP na polskich obszarach morskich i przekazanie jej do sił zbrojnych. Wydanie decyzji wiązałoby się z powiadomieniem MON o powyższym fakcie (linia 2b). Minister mógłby się nie zgodzić na działania antyterrorystyczne sił zbrojnych na obszarach morskich i w takim przypadku wydawałby decyzję mającą na celu odwołanie wydzielonych sił i środków i powrót do miejsc stałej dyslokacji (linia 4). MON o swojej decyzji powiadamiałby ministra właściwego do spraw wewnętrznych (linia 5).

Działania wymienione w powyższym akapicie mogą znacząco skrócić czas na aktywację sił zbrojnych, ponieważ Komendant Główny SG nie musi występować do ministra właściwego do spraw wewnętrznych z wnioskiem o wsparcie przez siły zbrojne. Z kolei minister właściwy do spraw wewnętrznych nie musi występować do Ministra Obrony Narodowej z wnioskiem w tej samej sprawie, a ten nie musi wydawać decyzji. Pomimo faktu, że MON nie musi wydawać decyzji to nadal sprawuje kontrolę nad siłami zbrojnymi, gdyż może w każdej chwili zmienić decyzję wydaną w jego imieniu przez DO RSZ.

Podkreślenia wymaga fakt, że na rysunku 2 tak jak w przypadku aktywacji sił zbrojnych przedstawionej na rysunku 3, zarówno MON jak i DO RSZ zobligowani są do realizacji tych samych czynności. W przypadku Ministra, koniecznym jest powiadomienie Prezesa Rady Ministrów (linia 3) o wydaniu decyzji o podjęciu działań antyterrorystycznych na polskich obszarach morskich. Jeżeli chodzi o Dowódcę Operacyjnego musi on wydać stosowne rozkazy w celu przyjęcia w podporządkowanie wydzielonych sił i środków z sił zbrojnych i przekazania stosownych zadań do realizacji (linia 2c). Ponadto o decyzji oraz rodzaju, sposobie i czasie stosowania środków podporządkowanych ministrowi powiadamia on (linia 2d) ministrów właściwych do spraw wewnętrznych, gospodarki morskiej oraz zagranicznych jak również Szefa ABW, właściwe terytorialnie organy administracji rządowej i dyrektorów właściwych urzędów morskich.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzone badania umożliwiły rozwiązanie problemu sformułowanego w postaci pytania - W jaki sposób aktywować SZ RP, aby na polskich obszarach morskich zapewnić przeciwdziałanie zagrożeniom dla statków i portów ze strony obiektu pływającego stanowiącego środek ataku terrorystycznego? Dojście do odpowiedzi wymagało m.in. zrozumienia różnic pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi polskich obszarów morskich. Było to niezbędne do zidentyfikowania uprawnień, jakie przysługują służbom RP na poszczególnych składowych tych obszarów, a zarazem rejonu w jakim mogą operować terroryści. W dalszej kolejności, wykorzystując wyniki dotychczasowych badań, oszacowano skalę czasu, w jakiej należy rozpatrywać aktywację sił zbrojnych - powinna ona zostać przeprowadzona co najwyżej w dziesiątkach minut. W rezultacie, traktując czas jako jeden z determinantów wpływających na przeciwstawienie się zagrożeniom terrorystycznym, zaproponowano usprawnienia aktywacji SZ RP. Polegają one na przemodelowaniu łańcucha decyzyjnego skutkującego jego skróceniem, a przez to szybszą aktywacją SZ RP. Powyższe można zrealizować poprzez nadanie Komendantowi Głównemu SG uprawnień do wystąpienia do SZ

RP o podjęcie działań na polskich obszarach morskich. Z kolei, z ramienia sił zbrojnych osobą odpowiedzialną za wydanie w imieniu MON decyzji o podjęciu działań byłby DO RSZ.

Autor ma nadzieję, że prowadzone badania przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa RP na polskich obszarach morskich.

BIBLIOGRAFIA

REFERENCES LIST

PIŚMIENICTWO LITERATURE

Fieducik B. W., Terroryzm morski w świetle międzynarodowego prawa karnego – rozprawa doktorska, Uniwersytet w Białymstoku, Białystok 2013.

Kubiak K., Makowski A., Mickiewicz P., Polska wobec zagrożenia terroryzmem morskim, Trio, Warszawa 2005.

ŹRÓDŁA SOURCES

Karta Narodów Zjednoczonych, Statut Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości i Porozumienie ustanawiające Komisję Przygotowawczą Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 1947 r. Nr 23 poz. 90).

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza sporządzona w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. (Dz. U. z 2002 Nr 59 poz. 543).

Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej sporządzonej w Rzymie dnia 10 marca 1988 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 129 poz. 635).

Protokół w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym sporządzony w Rzymie dnia 10 marca 1988 r. (Dz. U. z 2002 Nr 22 poz. 211).

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 1990 r. Nr 78 poz. 462 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 1991 r. Nr 32 poz. 131 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2008 r. Nr 171 poz. 1005 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Danii w sprawie rozgraniczenia obszarów morskich na Morzu Bałtyckim, podpisanej w Brukseli dnia 19 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 567).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 2010 r. w sprawie trybu postępowania i sposobu współdziałania organów celu zapobieżenia niebezpieczeństwu grożącemu statkom, obiektom portowym i portowym oraz związanej z nimi infrastrukturze, powstałego na skutek użycia statku lub obiektu pływającego jako środka ataku

terrorystycznego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1139). Gospodarka morską w Polsce w 2018 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie Ośrodek Statystyki Morskiej, Szczecin 2019, <https://stat.gov.pl> [14.11.2019].

<https://marinetraffic.com> [26.11.2019].

<https://sjp.pl/reda> [12.01.2020].

<https://www.umgdy.gov.pl> [02.03.2020].

Sprawozdanie z wyników monitorowania bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych za okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r., Ministerstwo Energii, Warszawa 2019, <https://www.gov.pl> [12.01.2020].

Copyright (c) 2020 Marcin Kośka

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International License.